

В. Ю. Дуля
Миколаївський національний університет
ім. В.О.Сухомлинського
Науковий керівник: канд. пед. наук
доцент І.В.Шевченко

Вплив французьких запозичень на формування та розвиток сучасної англійської мови

Стаття присвячена проблемі впливу французьких запозичень на формування англійської мови та її розвиток. Поняття «запозичення» посідає провідне місце в історії англійської мови.

Ключові слова: норманський період, запозичення, французька мова, епоха Відродження.

The article deals with the influence of the French borrowings on the formation of the English language and its development. The concept “borrowing” is defined as a leading one in the History of the English language.

Key words: the Norman period, borrowings, the French language, Renaissance.

У будь-який період часу історії лексика вважалась динамічною стороною мови. Термін «запозичення» означає процес надходження та засвоєння іншомовних слів внаслідок різних соціальних причин, а саме: війни, торгівлі, подорожей, технічного співробітництва, культурних зв'язків тощо [3: 147].

Тема, що пов'язана з історією запозичень в англійській мові, є достатньо дослідженою, однак актуальність її не втрачається, а навпаки, посилюється, оскільки динаміка процесу запозичення зростає, і не останню роль в цьому процесі відіграє французька мова.

Лексична система сучасної англійської мови динамічна, постійно розвивається, активно поповнюється та розширюється за рахунок запозичень, формування нових значень уже наявних у ній слів, появи неологізмів тощо. Враховуючи різні дані, 70-75 % лексики англійської мови займають запозичення [2: 72].

Метою дослідження є виявлення та пояснення французьких запозичень в англійській мові. Дослідженням французьких запозичень в англійській мові

присвятили увагу такі відомі лінгвісти, як І. В. Арнольд, Е. А. Войнова, А.М.Смирницький та ін.

Початком процесу запозичення з французької мови прийнято вважати початок XI ст. – завоювання Англії норманами. Особливої сили воно досягло в XIII-XV століттях. Нормандське завоювання виявило глибокий вплив на словниковий склад англійської мови [4: 190].

Слова, що потрапили в англійську мову в результаті схрещування англійської мови з французькою під час норманського завоювання, складають найзначніший шар запозичень в сучасній англійській мові [1: 250].

Вторгнення норманців поставило французьку мову на рівень державної. Але переважна більшість мешканців продовжувала говорити староанглійською мовою.

Французькі запозичення норманського періоду проникають не в основний словниковий фонд, а в певні пласти словникового складу. Пласти ці визначаються історичними умовами запозичення [3: 215].

Насамперед, це слова, пов'язані з феодалними відносинами: *feudal, baron, vassal, liege, chivalry*. Майже всі титули, за винятком *king, queen, earl, lord i lady*.

Слова, пов'язані з державним управлінням: *people, nation, government, power, authority, court, crown*.

Слова, що позначають родинні стосунки: *parent, spouse, cousin, uncle, aunt, nephew, niece*.

Багато слів, що означають задоволення і розваги: *feast, leisure, pleasure, delight, ease, comfort, chase*.

Також, юридичні терміни: *accuse, court, crime, felony, plaintiff, defendant, attorney* [5: 190].

Серед французьких слів цього періоду багато і таких, які означають звичайні поняття та постійно використовуються в спілкуванні. Наприклад, *face, place, large, change; hour, minute, second; river, mountain, soil, air, flower, fruit*.

Панування французької мови закінчується в другій половині XVI століття, але відносно найбільшу кількість запозичень з нього припадає якраз на цей час: англійська мова, витісняючи французьку, особливо потребувала збагачення своєї лексики тими елементами, які мала остання [3: 459].

У зв'язку з тим, що з французької мови в англійську було запозичено величезна кількість лексичних одиниць, багато з яких мали складну словотворчу структуру, вплив французької мови великою мірою позначився на системі англійського словотвору. Певні французькі суфікси і префікси, що зустрічаються в запозичених словах, могли вилучатися з цих слів і використовуватися для утворення слів, від початкових коренів.

Наприклад: суфікс *-able-*, вилучений з таких запозичень, як *acceptable* - прийнятний при *accept* – брати; суфікс *-ence-* з *difference*, *excellence*, *evidence*, *violence*; і тому подібні [1: 166] .

В цей час, французькі запозичення міцно закріпились в англійській мові, але поруч із корінними англійськими словами зазнали певних звукових змін у відповідності до фонетичних вимог англійської. Найголовнішою зміною у звуковій структурі цих слів було перенесення наголосу з кінця слова, що й досі притаманне французькій, на один із попередніх складів. І це явище завжди було характерним для англійської мови протягом усього періоду її розвитку [4: 280].

Запозичення з французької мови продовжують поповнювати словниковий склад і по сьогоднішній день. У XIX і на початку XX століття вони носять переважно книжковий характер. Однак в період, безпосередньо наступний після закінчення Другої світової війни, англійська мова запозичує французькі слова в результаті живого спілкування американської армії з французьким народом .

У цей же час в наслідок розвитку науки і техніки виникали десятки тисяч слів, що позначали нові поняття. Більшість нових термінів стали загальноживаними. А якщо аналізувати науково-технічну термінологію в сучасній англійській мові, то значна її частина походить від французьких і латинських коренів [1: 268].

У зв'язку з тим, що з французької мови англійською було запозичено дуже багато лексичних одиниць, вплив французької значною мірою позначився на системі англійського словотвору. Це стосується окремих запозичених французьких суфіксів і префіксів, які приєднувались до англійських коренів.

Наприклад, суфікс *-ess*, який є ознакою іменників жіночого роду, потрапив в англійську мову з такими словами: *princess*, *baroness*. Приєднавши його до англійських коренів, отримали – *goddess*, *murderess*. Окремі французькі префікси

також виявились продуктивними в англійській мові. Наприклад, префікси – *dis*, – *dés* з негативним значенням потрапили в англійську мову з французькими словами *disappoint*, *disdain*, *déshabillé*, деякі з яких з плином часу міняли правопис, і стали вживатися для позначення нових слів від англійських коренів: *disown*, *disburden* [5: 190].

Загалом французькі запозичення можна розділити на кілька періодів. Перший період – це період норманського завоювання. Він був найтривалішим, надав найбільш істотний вплив на словниковий склад англійської мови і підготував підґрунття для подальших запозичень з французької мови.

Другий період – це епоха Відродження. У цей період кількість слів, запозичених з французької мови є незначним. У більшості випадків це слова, які виражають поняття, пов'язані з торгівлею, мистецтвом, політикою.

Французькі запозичення XVII-XVIII ст. також в деякій мірі відображають історико-культурні зв'язки між французьким і англійським народами. Більшість запозичень цього періоду відносяться до галузі культури французької аристократії. В якості прикладів можна навести наступні слова: *coquette*, *unique*, *machine*, *police*, *chamois* [4: 519].

Багато запозичених слів увійшли до складу інтернаціональної лексики. До таких слів належать: *toilet*, *hotel*, *illumination*, *elegant extravagant*, *delicate*, *miniature*, *grotesque*, *naive*. Запозичення з французької мови продовжують поповнювати словниковий склад англійської мови і в наступні століття. Тож бачимо, запозичення лексики є наслідком зближення націй на ґрунті економічних, політичних, наукових інтересів та міждержавних культурних зв'язків. Прикладом цього є численні французькі запозичення в англійській мові [2: 529].

Отже, проведене дослідження засвідчило, що найбільшого впливу з боку французької англійська мова зазнала у норманський період. Спроби продовжити процес запозичень у XX - XXI столітті особливого успіху не принесли, оскільки потреба у таких запозиченнях відпала – мова стала самодостатньою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Аракин В.Д. Очерки по истории английского языка. /В.Д. Аракин – М.:Просвещение, 1955. – 348 с.

2. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка / И.В. Арнольд. – М.: АспектПресс, 2001. – 536 с.
3. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка/ И. Р. Гальперин. – М., Изд-во лит-ры на иностр. яз., 1958. – 459 с.
4. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Підручник / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 512 с.
5. Михеева М. И. Французские заимствования в английском языке XVI - XVIII веков и проблемы их перевода: дис... кандидата филол. наук: 10.02.20/ Михеева, Мария Игоревна. – М., 2010. – 196 с